

CANS för svenskar.

Ett försök till beskrivning av hur transkriptionsvägledningen i CANS anpassas till amerikansvenska.

Daniel Z. von Gertten, 31.10.2014

Transkription av sj-ljudet.

Uttalet av sj-ljudet kan variera mellan informanter, och också variera material från samma informant. Eftersom ljudet kan vara svårt att finna om man söker ortografiskt kommer därför alla varianter av sj-ljudet att transkriberas *sj*. Lång konsonant/kort vokal skrivs följaktligen *ssj*.

Transkription av tj-ljudet.

I den norska utgåvan av LIA-projektet skrivs ljudet *kj*. Här har vi i stället valt <tj>, som bör vara mer intuitivt för en svensktalande användare. Lång konsonant/kort vokal skrivs följaktligen *ttj*.

Transkription av dentala affrikator.

Affrikator kan variera i uttalet, och kan i likhet med sj-ljudet vara svårt att finna med hjälp av ortografiskt sökande. Alla dentala affrikator uttalas därför *tsj*.

Transkription av e- och ä-ljud.

Korta e/ä-ljud transkriberas med *e*, till exempel skulle <fjäll> ofta skrivas som *ffjell*. Långa ä-ljud, både de mer öppna och de mer slutna, skrivs dock *ä*, som i <säl> - *säl* - och <när> - *när*. Det gäller också när /r/-et inte uttalas, som i <härligt> - *hällit*. Korta, öppna ä-ljud skrivs alltid *ä*. Ordet <värst> skulle således ofta skrivas *vässjt*. Ett särskilt problemområde är ofta att skilja kort e och kort ä i slutet av ord.

Transkription av långt k-ljud.

Långt k-ljud/kort vokal skrivs i svenska med *ck*, för att var mest intuitivt för en svensk läsare.

Om ENG och X-märkena.

Vid längre, sammanhängande yttringar på engelska märks det hela med ENG, och skrivs med engelsk ortografi. När engelska ord och uttryck används i ett annars svenskt sammanhang skrivs de uttalsnärt. Senare ska de märkas de med X – det inträffar dock först i förbindelse med automatöversättningen, och är inte transkribörens uppgift i första hand. Vid gränsfall, så som korta uttryck av typen "you know" och "what's that", måste transkribören själv göra en tolkning utifrån den språkliga kontexten.

Om diftonger.

De vanliga svenska diftongerna skrivs med <j>, såsom *aj*, *ej*, *oj*. Ovanligare, mer amerikanska diftonger skrivs tills vidare uttalsnärt, till exempel *öu* eller *åo*.

Om interjektioner.

Det har inkommit förslag om att de mer typiskt amerikanska formerna av interjektioner bör skrivas annorlunda än de svenska, så att till exempel ett amerikanskt uttal av <åh> skulle vara närmare hur diftongen låter. Se avsnittet om diftonger ovan.

Om dentala frikativor.

De dentala frikativorna i engelska "think" och "they" skrivs med *th* och *dh*.

Om r och l.

Amerikanskt, approximantiskt r skrivs alltid *R*. Det amerikanska l-et skrivs dock likadant som vanligt l. Stort *L* reserveras för så kallat tjockt l, en retroflex flapp. Observera att vissa talare realiserar tjockt l som något som ligger närmare *R*.

Om tonande s-ljud.

Tonande, alveolar frikativa skrivs med *z*.

Övrigt.

- Det är ofta värt att påminna sig om att stavelsebärande konsonant märks med ' innan, som i *båt'n*.
- Ett annat återkommande problem är transkriptionen av neutral vokal i obetonad stavelse. Som regel bör den skrivas som den vokal den tycks ligga närmast, i tvivelstillfällen skrivs den som *e*.